

Kuşlar ve

Yemek Arkadaşları

Kuşların nelerle beslendiğini biliyor musunuz? Çevrenizdeki kuşları bir düşünün! Onları yemek yerken ya da ararken hiç gördünüz mü? Neler yediklerine hiç dikkat ettiniz mi?

En oyuncu kuşlardan biri olan karga, tohumdan çöpe kadar birçok şey yer. Sadece kendi bulduklarını değil, arkadaşlarının yiyeceklerini de oyun olsun diye yer. Buna karşın, kargalara göre oldukça sakin olan büyük baştankaralar yalnızca böceklerle beslenirler. Böcek bulabilmek için ağaçtan ağaca dolaşırlar. Öter aradırlarsa yemek için salyangozları seçerler.

Peki kuşların besinlerini nasıl bulduklarını biliyor musunuz? Her kuş türü farklı bir yolla besin arar. Akbabalar leş yerler ve leş bulabilmek için gökyüzünde neredeyse bütün gün süzülür, leş gördükleri zaman da yere inerler. Kartallar da besin bulabilmek için uzun süre havada süzülürler. Uygun bir av bulduklarında hiç zaman kaybetmeden avlarına saldırırlar. Bir başka yırtıcı kuş türü olan

kerkenezler farelerle beslenirler. Ancak, kerkenez için fare bulmak o kadar kolay değildir. Fareler kolay kolay ortaya çıkmazlar. Çıksalar bile yeraltında kazdıkları sayısız tünele giden deliklerin yakınından ayrılmazlar. Kerkenezler, bunun üstesinden gelmenin yolunu bulmuşlar. Kanatlarını hızlıca çırpıyor, kendisi için uygun bir alan bulduğunda kanat çırpmayı durduruyor ve havada asılı kalarak hareket etmeden öylece duruyorlar. Bunu yapmanın kolay olduğunu sanmayın. Kerkenezler bunu yapabilmek için çok enerji harcarlar. Bu enerjiyi sağlayabilmek için de bol bol fare yemeleri gerekir. Öter ardıçlarsa salyangozları ağızlarına alarak havalanıp belirli bir yüksekliğe geldiklerinde ağızlarındaki salyangozu taşların üstüne bırakırlar. Böylece, salyangozun kabuğunu kırma işi olurlar.

Bütün kuşlar besin bulmak için bu kadar çok enerji gerektiren yollara başvurmaz. Hatta bazıları avlanmak için hiç enerji harcamaz. Avlanmak için uğraşmayanlar, işin kolayına kaçarak başkalarının yemeklerine ortak olurlar. Besin bulmaya çalışan hayvanları izleyerek kimi zaman bu hayvanların artıklarını yerler, kimi zaman da yiyeceklerini çalarlar. Bu davetsiz konuklar için yaşam daha kolaydır.

Başka kuşların yemeklerine ortak olan kuşların ev sahibi seçimleri şaşırtıcı olabilir. Örneğin, bir deniz düdükçünü, kılıçgagayı ya da bir sakarmeke kuğuyu yemek arkadaşı olarak seçer. Bunu yapmalarının nedeni besin bulma olasılıklarını artırmak ya da avcı hayvanlardan korunmak olabilir.

Büyük ak balıkçıl, çeltikçi kuşunun yakınında durur. Çeltikçi, besin bulmak için çamurları tırtıklayıp eşelerken, büyük ak balıkçıl dikkatlice çeltikçiye izler ve onun yemeğine ortak olmak için fırsat kollar. Çeltikçi çamur karıştırırken, büyük ak balıkçıl çamurdan su yüzeyine kaçan hayvanları yakalar. Büyük ak balıkçıl, yemeğine ortak olduğu çeltikçiye karşılık olarak korumuş olur ama her konuk aynı şeyi yapmayabilir.

Kuşlar birbirlerinin yiyeceklerine ortak olduklarında türlerden biri, diğer türün besin bulma olasılığını artırsa da herhangi bir yarar görmeyebilir. Bu ortaklıkların en yaygın olarak görüleninde kuşlardan biri "avcı"; ötekiyse onun artıklarını ya da ondan kaçan hayvanları toplamaya çalışan "izleyici" olur. Buna örnek olarak kızılgerdanları verebiliriz. Kızılgerdanlar yemek arkadaşı olarak fareler, yaban domuzları ve insanlar gibi oldukça değişik hayvanları izleyerek onların geride bıraktıkları artıkları yemeye çalışırlar. Ama kızılgerdanların, izledikleri hayvanlara herhangi bir yararları olmaz.

Bazı kuşlar, gergedanların, fillerin, zürafaların ve hatta timsahların üzerlerinde yaşayan asalakları yemek için bu hayvanların üzerinde gezerler. Bu kuşlar aynı zaman dış fırçası görevi de görürler çünkü hayvanların zaman zaman ağızlarına girerek onların yemek artıklarını da yerler.

Martılar

cesur kuşlardır. Yakınlarına gelen yırtıcı kuşları bile kovalarlar. Özellikle de sivri ve güçlü gagalarını yuvalarına yaklaşan avcılara karşı kullanmaktan hiç çekinmezler. Bu martılar da ayının kendilerine bir zarar verebileceğini göz ardı ederek, ayının uzun süre bekledikten sonra bulup yakaladığı balıktan yiyebilmek için başına üşüşmüşler.

Özellikle köylerde yaşayan birçok insanın kargalarla ilgili mutlaka bir anısı vardır. Onlarca karga tarlaya gelip yeni ektiğiniz tohumları toplarken siz de onları kovalamaya çalışır ya da onları korkutmak için korkuluk dikersiniz. Kargaları bu kadar kolay kaçırabileceğinizi sanıyorsanız gerçekten yanılıyorsunuz. Onların oldukça akıllı olduklarını unutmamak gerek. Resimde görülen karga da domuzun yemeklerinden yararlanmak için bekliyor. Belki de çoktan domuzun yediği yiyeceklerden bir kısmını kapmıştır bile.

Sığırlara bağımlı olan ve devamlı onların etraflarında gezen sığır balıkçıları, sığırların artıklarıyla beslenirler. Ancak, sığırlara herhangi bir yarar sağlamazlar. Hatta bu balıkçıları kimi zaman biraz ileri giderek sığırların tepesinde, sırtında durup beklerler. Sığırlar bu birliktelikten kazançlı olmasalar da balıkçıların etraflarında dolaşmalarına ses çıkarmazlar. Sığırları izleyen yalnızca balıkçıları değildir. Onlardan çok küçük olan sarı kuyruksallayanlar da bu hayvanların peşine takılırlar. Kuyruksallayanlar, sığırların arkalarında bıraktıkları dışkıyı didiklerler. Dışkıların içinde bulunan hayvan artıklarını yer ya da dışkıya konan hayvanları gözlerler. Etraflarında dolaşıp duran bu kadar çok kuş varken sığırların rahatsız olmaması ilginçtir.

Deniz kuşlarından sümsükkuşu yunusların peşine takılır. Yunusların kimi zaman yemek için, kimi zaman da oyun için kovaladıkları balıkları yakalayabilmek için onları gözlerler.

Kuşlar sadece başka türlerin yemeklerine ortak olmakla kalmazlar. Zaman zaman kendi türlerinden olan bireylerden de bir şeyler kapmaya çalışabilirler. Tıpkı bu iki deniz kartalının yaptığı gibi. Hangisi daha güçlüyse balığı o kapacak. Kimin yakaladığı ise hiç önemli değil. Balığı kapmaya çalışırken kopan parçalar bile diğer deniz kartalı için bulunmaz bir fırsat. Bu şekilde balık avlama zahmetinden kurtulmuş olacak. Kargalar ve saksagañanlarsa yırtıcı kuşlara korkusuzca yaklaşır; bununla da kalmayıp onlara sataşırılar. Aşağıdaki fotoğrafta görülen deniz kartalı saksagañanları iyi tanıyor olmalı ki yemeğini kaptırmamak için ondan gözünü ayırmıyor.

Balıkları gördüklerindeyse hızla denize dalarak onları avlarlar. Martılar ve yelkovanlar da balinaların peşine takılır. Balinalar iri vücutları olmalarına karşın, çok küçük deniz canlılarını yerler. Bu canlıları bulabilmek için de ağızlarına aldıkları deniz suyunu süzerler. Bu arada ağızlarında kalan deniz kabuklularını da parçalar ve süzdükleri suyla dışarı atarlar. Bu kabuklularsa birçok kuş türünün besinidir.

Kuşlar kolay yoldan besin bulmak için canlı, cansız birçok varlığı izleyebilirler. Traktörlerin arkasından giden karabaş martılar ve harman

makinelerini izleyen şahinler buna en güzel örnektir. Bu makineler tarlayı kazdıkça ortaya çıkan tohumların martıları nasıl sevindirdiğini bir düşünün! Şahinler de bu makinelerden kaçan fareleri avlamakla uğraşır. Martılar ve şahinler bu araçların yakınlarında dururlar ve böylece besin bulmak için bütün gün dolaşmak zorunda kalmazlar.

· · · · · Burcu Anık